

8. Моркун В. С. Проблеми формування проектно-конструкторської компетентності гірничого інженера в процесі графічної підготовки. *Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology*. 2014. Vol. II (8). P. 110-114.
9. Юсупова М. Ф. Аналіз результатів апробації програмних засобів інтерактивної системи навчання дисципліни «Нарисна геометрія». *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2011. Вип. 60. С. 49-52.
10. Petransky L. *Vstup do teorie designu*. Bratislava, 1991. 57 s.

Dzhedzhula O. M.

FORMING THE MAIN CONCEPTS OF COMPOSITION THEORY IN GRAPHIC TRAINING OF FUTURE ENGINEERS

The article substantiates the necessity to supplement the content of future engineers' graphic training with main concepts of composition theory in technology. The influence of surrounding environment on the psychology of object perception has been disclosed. In modern society there is a period of synthesis of buyer's production opportunities and needs. The orientation to the buyer's needs increasingly requires of engineering specialist not only to design, but also to participate in the study of the aesthetic quality of the product at all stages of manufacture, starting with the concept of its creation. The necessity for familiarizing future engineers with logical complementarity and interpenetration of design and construction has been proved. The tasks of graphic preparation have been supplemented by the need to direct design development to a functional solution. On the basis of the analysis of the essence of contemporary forms of interaction of technique and design, the importance of understanding the tendencies of form formation by students during the study of graphic disciplines has been proved. The factors influencing the choice of the compositional solution of the product that are relevant for improving the content of graphic disciplines have been determined. It has been found that form formation tendencies correspond to user's needs, their activities, but the most important remain the dependence of connections and functions. The characteristic and essential features become the basis for a conceptual solution, but at the same time, it is necessary to take into account national, cultural and ideological motives. The potential of descriptive geometry for the formation of the basic concepts of composition theory has been revealed. Considering the factors of influence on the compositional solution in the study of descriptive geometry, familiarization of students with such concepts as «tectonics» and «volumetric-spatial structure» has been proposed. In order to provide the practical skills of using the proposed concepts, the solution of problems of applied nature has been found appropriate.

Key words: graphic preparation, technical design, descriptive geometry, form formation, applied tasks, interdisciplinary connections.

Дата надходження статті: «21» вересня 2018 р.

УДК 81:130.2

Зеленська О. П.*

НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В НЕЛІНГВІСТИЧНІЙ МАГІСТРАТУРІ

Стаття присвячена проблемі навчання іншомовного монологічного мовлення здобувачів вищої освіти в нелінгвістичній магістратурі в умовах сучасної комунікативної парадигми. Монологічне мовлення є однією з основних форм здійснення усно-мовленнєвої комунікації, оволодіння якою складає суттєвий компонент цілей навчання іноземної мови в нелінгвістичній магістратурі. Монологічне мовлення має самостійний замисел і є в більшій мірі, ніж діалогічне мовлення, довільним і самостійним видом мовлення. Монолог є такою формою мовлення, яку створює одна людина, що самостійно визначає структуру, композицію та мовні засоби висловлювання. Іншомовне монологічне мовлення є не тільки продуктом

*© Зеленська О. П.

індивідуальної мовленнєвої творчості, який залежить від лінгвістичного досвіду мовця, його культури мовлення, здатності будувати майбутнє висловлювання, але й результатом професійної грамотності майбутнього фахівця, його професійної компетенції та знань. Мета навчання монологічного мовлення (навчити майбутнього фахівця грамотно формулювати думку, набутти навички культури мовлення та мовленнєвого етикету іноземної та рідної мови), його основні характеристики, уміння та навички, що формуються в процесі його навчання, комунікативні, психологічні та мовленнєві особливості, комунікативні функції, які виконує монологічне мовлення, рівень володіння здобувачами іноземною мовою зумовлюють вибір форм навчання іншомовного монологічного мовлення здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр», серед яких можна виділити різні завдання на основі прочитаного чи прослуханого тексту (виділити основну думку тексту та висловити своє ставлення до неї; обговорити та захистити своє ставлення до ситуації чи підготувати усне повідомлення щодо питань, описаних в тексті), доповіді, повідомлення про роботу над магістерською працею тощо.

Ключові слова: нелінгвістична магістратура, здобувач вищої освіти, магістр, іноземна мова, комунікативний підхід, комунікативні уміння, особливості монологічного мовлення, форми навчання монологічного мовлення.

Мета й зміст навчання здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр» у нелінгвістичній магістратурі залежать від вимог сучасного суспільства до ефективності навчання особистості майбутнього фахівця, що передбачає вищий рівень освіченості, ерудиції, загальної культури, професійної кваліфікації й майстерності та громадянської активності. Значні можливості для підготовки здобувачів до майбутньої діяльності має предмет «Іноземна мова» (ділова іноземна мова або іноземна мова за професійним спрямуванням). Увага до іноземної мови відображає ту важливу роль, яка відводиться цьому навчальному предметові в практичній підготовці здобувачів вищої освіти до їхньої майбутньої роботи в різних галузях народного господарства й до формування здобувача як особистості. У документах Ради Європи визначені цілі та завдання навчання іноземних мов: забезпечити можливість розвитку навичок спілкування мовою для того, щоб вирішувати повсякденні питання, обмінюватися інформацією іноземною мовою з людьми різного віку, уміти передавати в процесі спілкування свої думки і почуття, розуміти культуру, спосіб життя інших народів [3]. Сучасна методика навчання іноземних мов характеризується стійкою тенденцією до мовленнєвої спрямованості всього навчального процесу. Майбутній магістр повинен володіти як професійною, так й іншомовною комунікативною компетенцією. Метою навчання іноземної мови здобувачів вищої освіти освітнього рівня магістр у немовній магістратурі є мовлення: комунікативний підхід передбачає навчати іншомовному мовленню таким чином, щоб воно наближалось до мовлення носія мови й не викликало проблем в спілкуванні, сприймалося природно, тобто було біглим» [7, с. 166]. За допомогою комунікативного підходу здійснюється сприйняття та осмислення навколишнього середовища та реальної дійсності, установа контакту з іншими людьми для повідомлення про них інших; реалізуються виконання різних соціальних ролей, утворення нових соціальних зв'язків та відносин і участь у різних формах спілкування; здійснюється контроль за правильністю своїх дій; уможливується сприйняття мовлення завдяки відповідній мовленнєвій пам'яті та прогностичних умінь на всіх рівнях мови; усвідомлюється значення та співвідношення власної ролі та позиції в мовленнєвому спілкуванні з позицією співрозмовника; виникає розуміння в коректному використанні паралінгвістичних й екстралінгвістичних засобів для здійснення мовленнєвих дій. Повний розвиток особистості можливий при особистісно орієнтованому підході до навчання здобувачів, який впливає на всі компоненти системи освіти, зокрема на комунікативну компетенцію здобувача, що є готовністю здійснювати іншомовне міжособистісне та міжкультурне спілкування з носіями мови в межах,

визначених програмою курсу іноземної мови (ділової іноземної мови або мови для спеціальних цілей).

Комунікативний підхід до навчання іноземної мови передбачає, що в процесі комунікації взаємодіють лінгвістична та соціальна складові, оскільки будь-яке висловлювання попередньо умотивоване, що впливає на його організацію та структуру; мова використовується з урахуванням ситуації спілкування та впливу на вербальну стратегію того, хто читає (пише, слухає, говорить), тобто немає висловлювань, які існують поза комунікативним контекстом; одиницями комунікації є певні дії або мовленнєві акти, породженню яких передують формування мовленнєвого наміру мовця; усні види спілкування – слухання та мовлення – є найприроднішими. Щоб заняття з іноземної мови носили комунікативний характер, важливо з самого початку навчання закласти основи спілкування, хай і обмеженого, але адекватного реальному. Мова йде про створення опорного мінімуму комунікативних умінь, які постійно формуються, функціонують і поступово розширюються, дають можливість викладачеві повністю проводити заняття іноземною мовою, а здобувачам вищої освіти – висловлювати свої думки у зв'язку з прочитаним текстом чи навчальною темою тощо, оскільки особливістю цього навчального предмета є те, що іноземна мова, як і будь-яка мова, є засобом формування, формулювання та вираження думки. Практичне володіння іноземною мовою формується та оптимізується в процесі навчання монологічного та діалогічного мовлення. Монологічне мовлення є однією з основних форм здійснення усно-мовленнєвої комунікації, оволодіння якою складає суттєвий компонент цілей навчання іноземної мови в нелінгвістичній магістратурі. Монологічне мовлення має самостійний замисел і є в більшій мірі, ніж діалогічне мовлення, довільним і самостійним видом мовлення.

Проблема навчання усного іншомовного монологічного мовлення залишається досить актуальною й недостатньо вивченою,»попри те, що існують праці, присвячені їй повністю чи частково. Цій важливій проблемі значне місце відводиться в працях В. Аракіна, В. Артемова, І. Берман, І. Бім, В. Бухбіндера, І. Гальперіна, Н. Гальскової, Н. Гез, П. Гурвич, І. Зимної, І. Кочергіна, М. Ляховицького, Р. Мартинової, О. Миролубова, Р. Мільруда, Ю. Пасова, І. Рахманова, Г. Рогової, В. Скалкіна, Б. Скобіна, О. Старкова, С. Шатілова, Е. Шубіна, В. Цетліної, К. Bailey, G. Brown, M. Bygate, S. Thornbury, G. Yule та інших. Проте видається доцільним продовжити дослідження цієї проблеми, зокрема питань, що стосуються навчання монологічного мовлення здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр» у нелінгвістичній магістратурі.

Для того, щоб раціонально обрати ефективні форми навчання монологічного мовлення, необхідно брати до уваги мету його навчання, його різнопланові характеристики, вміння та навички, що формуються в процесі його навчання, а також рівень володіння здобувачами іноземною мовою. Монологічне мовлення має певні комунікативні, психологічні та мовленнєві особливості, які важливо враховувати в процесі навчання цього виду мовленнєвої діяльності. Під час навчання усного мовлення мовцю необхідно брати до уваги такі аспекти: враховувати комунікантів, тобто»аудиторію (чи знає аудиторія предмет спілкування, рівень їхнього розуміння, зацікавленість, очікування та сприйняття мовця), мету (що необхідно зробити: пояснити, сперечатися, інформувати, установити контакт, показати свої знання, заперечити тощо) та обставини спілкування (бесіда, повідомлення, виступ на конференції, співбесіда тощо), що є важливим для ефективного усного спілкування [5].

Монолог є складною формою мовлення, що слугує цілеспрямованій передачі інформації. Монологічне мовлення має більшу композиційну складність, вимагає завершеність думки, суворішого дотримання граматичних правил, строгої логіки й послідовності під час викладу того, що хоче сказати той, хто виголошує

монолог [10, с. 297]. Монолог – безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи [9, с. 88]. Отже, монолог є такою формою мовлення, коли його буде одна людина, що самостійно визначає структуру, композицію та мовні засоби висловлювання. Це активний вид мовленнєвої діяльності, розрахований на сприйняття, і комунікативною метою якого є повідомлення про якісь явища, події, думки, роздуми, факти тощо. Навчання»монологічного мовлення має своєю метою не тільки навчити майбутнього фахівця грамотно формулювати думку, але й набути навички культури мовлення та мовленнєвого етикету іноземної та рідної мови.

До основних характеристик монологічного висловлювання відносять (В. Скалкін, І. Зимня, М. Ляховицький, Е. Шубін та інші) логічність, зв'язність, цілеспрямованість повідомлення, послідовність, організованість, чітку структурну побудову, інтелектуальну складову, адресування, продуктивність, інформативність, завершеність, неперервність,»розгорнутість, довільність, мовну грамотність, виразність та емоційність. З точки зору психології монологічному мовленню властиві такі риси, як»односторонній характер спілкування, підготовленість, планування, тематичність, контекстуальність, відносно безперервний спосіб мовлення, менша емоційність у порівнянні з діалогічним мовленням,»необмеженість у часі, зв'язність, послідовність і логічність. З мовної точки зору монологічне мовлення характеризується»структурною завершеністю речень; розгорнутістю й різноструктурністю викладу думок; наближеністю до книжково-писемного мовлення щодо складності синтаксису та словника; наявністю єднальних елементів; володінням лексичними засобами (прийменниками, сполучниками, сполучними прислівниками, прислівниками тощо); монотемністю та відносною повнотою висловлювання. Монологічне мовлення виконує низку комунікативних функцій, серед яких необхідно відзначити інформативну, впливову, експресивну, розважальну, ритуально-культурну та емоційно-оцінну.

Мовленнєве монологічне вміння – це вміння логічно послідовно (зв'язно), достатньо повно, комунікативно вмотивовано, достатньо правильно в мовному відношенні творчо користуватися іншомовними засобами з метою висловлення думок під час говоріння [12, с. 81]. Як відомо, виділяються вміння, характерні для усного монологічного мовлення: уміння збирати та систематизувати матеріал для висловлювання; уміння розкривати тему висловлювання; уміння розкривати основну думку висловлювання, уміння висловлюватися логічно, змістовно, продуктивно, послідовно, зв'язно, досить повно; уміння аргументувати свою точку зору, класифікувати, об'єднувати, групувати факти, явища, думки; узагальнювати сказане та робити висновки; уміння оптимально використовувати мовний матеріал не тільки певної теми, але й матеріал сумісних тем, а також активізувати свої знання з інших предметів у разі необхідності; уміння висловлюватися комунікативно-вмотивовано й достатньо правильно в мовному відношенні. Навички монологічного висловлювання забезпечують стабільно правильне, автоматизоване, комунікативно-вмотивоване, ситуативне чи контекстне використання мовних (лексичних, граматичних) явищ у усному мовленні [11, с. 2].

Завдання для цілеспрямованої активізації матеріалу на усному мовленнєвому рівні передбачають, що здобувачі вищої освіти в нелінгвістичній магістратурі вже володіють відповідним мовним матеріалом і певною здатністю до самостійного зв'язного висловлювання іноземною мовою (результат їхнього навчання іноземної мови в бакалавраті). Хоча тут необхідно також брати до уваги такі об'єктивні фактори, як різний рівень іншомовної комунікативної компетенції здобувачів, часом низький рівень підготовки з іноземної мови, мовлення здобувачів має серйозні недоліки: низький словниковий запас, неправильні конструкції окремих речень, змішування лексичних значень слів [4]; невелику кількість годин, що відводиться на курс ділової іноземної мови, або мови для спеціальних цілей в нелінгвістичній магістратурі; низький рівень

мотивації або її повна відсутність до навчання іноземної мови в деяких здобувачів.

Беручи до уваги вищезазначене, можна дійти висновку, що успішному розвитку навичок монологічного мовлення сприяють завдання, що носять творчий, індивідуальний характер, вимагають мотивованих висловлювань здобувачів. Усі види роботи, що застосовуються під час навчання монологічного мовлення, повинні бути єдиним цілим. Суттєво, щоб монологічне мовлення здобувачів було змістовнішим, розкривало б причиново-наслідкові зв'язки, ґрунтувалося на вмінні добре володіти накопиченим мовним матеріалом (лексичним і граматичним, мовленнєвими моделями, їхнім поєднанням). Необхідно навчати не тільки словам і правилам, але й характерним особливостям формування та формулювання думки, а також розумінню смислового змісту почутого [1]. Високий рівень культури мислення, що виявляється в умінні використовувати різноманітні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування, концентрацію, класифікацію), в умінні чітко слідувати методам логіки (дедукції, індукції, аналогії) та в умінні вільно оперувати формами мислення (поняттями, судженнями, висновками), дозволяють мовцю в повній мірі розкривати та розвивати думку свого висловлювання у відповідності з ситуацією спілкування, не порушуючи її внутрішньої логіки. Культура мислення впливає на логічність, точність змістового плану іншомовного монологічного висловлювання й на його мовне оформлення. Важливо досягти прагнення здобувачів до роботи й дати їм відчути свої можливості, просування вперед і досягнення успіху. Найбільш ефективно сприяють підвищенню мовленнєвої активності студентів нетрадиційні форми проведення занять. До таких занять можна віднести мультимедійне заняття, інтегроване заняття, заняття-проект, заняття-інтерв'ю тощо [2].

Розробляючи завдання для розвитку іншомовного монологічного мовлення здобувачів у нелінгвістичній магістратурі необхідно також урахувати, що монологічне мовлення, як відомо, може бути підготовленим (попередньо опрацьовуються елементи висловлювання в понадфразових єдностях, а потім відтворюються у формі повідомлення, інформації, бесіди тощо) і непідготовленим (мовець може без підготовки, без опори на мовні одиниці, без допомоги викладача використовувати засвоєний мовний і мовленнєвий матеріал у будь-яких ситуаціях, що ще не розглядалися та не опрацьовувалися раніше на заняттях чи під час підготовки до них),»що до основних типів монологічного висловлювання відносяться монолог-опис,»монолог-розповідь, монолог-роздум, монолог-повідомлення та монолог-пояснення, що, безумовно, впливає на види завдань та їхню мету.

До простіших і більш звичних завдань на основі тексту можна віднести відповіді на запитання, що стосуються змісту прочитаного, та переказ змісту тексту. Як вид висловлювання переказ виправданий комунікативно, тому що в житті нам дійсно часто доводиться переказувати побачене, почуте, прочитане, побачене та почуте [6]. Завдання можна зробити більш творчими, індивідуальними, що вимагають активізації мислення, наприклад, виділити основну думку тексту та висловити своє ставлення до неї; обговорити та захистити своє ставлення до ситуації, описаної в тексті; придумати заголовок до тексту та пояснити свій вибір; підготувати усне повідомлення щодо питань, які розглядаються в тексті тощо. Ефективними також будуть завдання: скласти план прочитаного тексту та переказати його згідно цього плану; виділити основні смислові»частини тексту, дати назву до кожної та пояснити»свої міркування щодо цього; перед читанням тексту обґрунтувати, чи наведені перед текстом твердження є, на думку здобувача,»правдивими чи ні, а прочитавши текст, визначити, чи думки здобувача були правильними; перед читанням тексту дати відповіді на запитання, прочитавши текст, переконатися та обґрунтувати, що відповіді були правильними; прочитавши текст, виділити проблему, яку можна обговорити; обмінятися думками щодо прочитаного/прослуханого; визначити ключові слова тексту та переказати його з їх використанням; скласти анотацію до тексту; прочитати текст та організувати

дискусію по прочитаному; викласти діалог у монологічній формі; пояснити іноземною мовою окремі слова, терміни, вирази, реалії тощо.

Монологічне мовлення може бути не на основі прочитаного чи прослуханого. Здобувачам можна запропонувати такі завдання, як провести дискусію на певну тему (здобувачі самостійно готуються до викладу свого ставлення до проблеми, готують запитання та критично оцінюють думки своїх опонентів); скласти розповідь на певну тему, починаючи зі слів, «що відбулося б, якби ...» (один здобувач починає розповідь, а інші її продовжують); один із здобувачів готує основне повідомлення щодо певної проблеми, ставить запитання, інші здобувачі відповідають на них та доповнюють його повідомлення; здобувачі готують повідомлення про актуальність теми своєї магістерської праці (про хід роботи над темою, про певні результати тощо); здобувачі доповідають про результати case-study, роблять короткі доповіді на міні-конференції тощо.

Щоб зробити мовлення здобувачів більш ідіоматичним, пропонується складати розповіді до певних афоризмів, приказок та прислів'їв, які можуть зустрічатися в тексті, або які викладач пропонує здобувачам обговорити.

Усі ці завдання варто починати словами *single out the main problem raised..., state what has been the topic of debate, prove that..., say what..., point out what..., see if you can tell..., think what would happen if..., exchange opinions on..., say if you agree or disagree with..., express your opinion on..., account for..., describe..., specify..., explain..., report..., etc.* А здобувачам, готуючи творчі іншомовні монологічні висловлювання, також варто використовувати такі мовленнєві формули, як *as in my opinion...; as for me..., to my mind...; as far as I am concerned...; from my point of view...; no doubt...; beyond all comparison...; that's right...; there is no denying I...; I think so...; I believe so...; I suppose so...; most likely...; most probably...; I can't agree that...; I don't think so...; that can't be true..., etc.* Ці завдання активізують пізнавальну та розумову діяльність здобувачів, розвивають різні види пам'яті, сприйняття та мислення, допомагають організувати роботу над удосконаленням різних аспектів мовлення.

Таке навчання іншомовного монологічного мовлення може відбуватися з використанням опор, які безпосередньо чи опосередковано допомагають усному висловлюванню за рахунок породження асоціацій з життєвим чи мовленнєвим досвідом здобувачів, оскільки опора – це модель програми висловлювання, у якій повинна бути закладена можливість варіативного використання засобів її вираження на основі усвідомлення способів виконання мовленнєвих дій щодо породження висловлювання [8]. До таких опор, що можуть бути змістовими, або смисловими, можна віднести текст, план, фото, картину, кінофільм, слайд, слова, афоризм, прислів'я, ситуацію, питання, таблицю, цифри, дату, символіку, плакат тощо. Опори допомагають здобувачам у реалізації комунікативних завдань, забезпечують оволодіння мовленнєвою формою в єдності з її мовленнєвою функцією, сприяють формуванню механізмів предметно-логічного структурування висловлювання. Проте не варто використовувати багато опор, щоб не применшувати самостійної та творчої ролі здобувачів.

Усе це сприяє кращому засвоєнню матеріалу, формуванню та удосконаленню іншомовного монологічного мовлення, а різноманітні завдання допомагають організувати роботу над удосконаленням різних аспектів мовлення.

Іншомовне монологічне мовлення можна оцінити згідно з такими критеріями, як рівень виконання комунікативного завдання, логічність плану змісту, структурованість, зв'язність тексту та його мовне оформлення (фонетичне, лексичне, граматичне, стилістичне).

Таким чином, навчання іншомовного монологічного мовлення є одним із завдань курсу ділової іноземної мови, або мови за професійним спрямуванням для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр» в нелінгвістичній магістратурі, оскільки монологічне мовлення є однією з основних форм здійснення усно-мовленнєвої

комунікації. Монолог є організованим видом мовлення, що передбачає тривале висловлювання однієї особи, звернене до слухача або аудиторії. Монолог пов'язаний, насамперед, із внутрішніми стимулами, оскільки в момент висловлювання думок мовець сам визначає об'єм і характер висловлювання, обирає мовний матеріал і форму звернення до аудиторії або до окремої особи. Монологічне мовлення повинне бути ситуативнозумовленим, мотивованим, тобто в мовця повинне бути бажання, намір повідомити щось слухачам іноземною мовою. Монологічне мовлення передбачає формування вмій точно, послідовно та зв'язно висловлювати свої думки іноземною мовою, актуалізуючи необхідні мовні засоби відповідно до визначеного комунікативного наміру. Іншомовне монологічне мовлення є не тільки продуктом індивідуальної мовленнєвої творчості, який залежить від лінгвістичного досвіду мовця, його культури мовлення, здатності будувати майбутнє висловлювання, але й результатом професійної грамотності майбутнього фахівця, його професійної компетенції та знань. Це може бути більш детально обґрунтоване в подальших наукових пошуках.

Література:

1. Валеева Р. З. Иноязычная речетворческая деятельность студентов как объект междисциплинарных исследований. *Вестник Казанского государственного университета культуры и искусств*. 2010. № 1. С. 18-23.
2. Голуб Т. П. Навчання монологічному та діалогічному мовленню майбутніх фахівців технічних спеціальностей. *Новітні освітні технології*. URL: confesp/.fl.kpi.ua/en/node/1139
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / за наук. ред. укр. Видання С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
4. Закирова Г. Ш. Формирование языковой личности студента неязыкового вуза. Казань: РИЦ «Школа», 2007. 128 с.
5. Зеленська О. П. Навчання усного іншомовного мовлення здобувачів вищої освіти в нелінгвістичній магістратурі. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова*. 2018. Вип. 62. С. 72-76. (Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи).
6. Пассов Е. И., Кузовлева Н. Е. «Урок иностранного языка: настольная книга преподавателя иностранного языка. Ростов н/Д: Феникс; Москва: Глосса-пресс, 2010. 640 с.
7. Полякова О. Г., Тормышова Т. Ю. «Беглость говорения на иностранном языке как лингвометодическая проблема. *Язык и культура*. 2014. № 4 (28). С. 166-174.
8. Попова Э. И. Обучение монологическому высказыванию учащихся 6-7 классов средней общеобразовательной школы: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Российск. гос. пед. ун-т. им. А. И. Герцена. Ленинград, 1985. 220 с.
9. Скалкин В. И. Обучение монологическому высказыванию: пособие для учителей. Киев: Радянська школа, 1983. 117 с.
10. Сумцова О. В. Формирование иноязычной коммуникативной компетенции студентов технических вузов при использовании активных методов обучения иностранному языку. *Молодой ученый*. 2012. № 2. С. 297-298.
11. Трубчаникова И. И. Совершенствование навыков и умений устной иноязычной речи в процессе обучения иностранному языку. *Новые технологии*. 2011. № 2. С. 1-5.
12. Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе: учеб. пособие для студентов. 2-е изд., дораб. Москва: Просвещение, 1986. 223 с.

Zelenska O. P.

TEACHING FOREIGN LANGUAGE MONOLOGICAL SPEECH TO THE STUDENTS TAKING THE NON-LINGUISTIC MASTER'S COURSE

*The article deals with the issues of teaching foreign language monological speech to the students taking the non-linguistic Master's course under conditions of the modern communicative paradigm. Monological speech is one of the main forms of conducting oral speech communication. Mastering this form is an essential component of the aims of teaching a foreign language during the non-linguistic Master's course. Monological speech has its own independent intention, and is more than dialogical speech an arbitrary and independent form of speech.»*A monologue is constructed by one person, who

independently defines its structure, composition and language means of the utterance. Foreign language monological speech is not only the product of the individual speech creation that depends on the linguistic experience of the speaker, his/her culture of speaking, ability to construct the future utterance, but also the result of the professional skillfulness of the future specialist, his/her professional competence and knowledge. The purpose of teaching monological speech (to teach to formulate one's thought competently, to acquire the skills of speech culture and etiquette of the foreign and native languages), its main characteristics, skills and habits that are formed in the process of its teaching, the communicative, psychological and speech peculiarities, the communicative functions which monological speech fulfils, and the level of the command of the foreign language of the students define the choice of the forms of teaching foreign language monological speech to the students taking the non-linguistic Master's course among which one can single out various tasks on the basis of the text which has been read or listened to, reports, presentations about the work on the Master's paper, etc.

Key words: non-linguistic Master's course, student, master, foreign language, communicative approach, communicative skills, peculiarities of monological speech, forms of teaching monological speech.

Дата надходження статті: «19» вересня 2018 р.

УДК 378.147:51

Козяр М. М., Козловський Ю. М.*

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті обґрунтовано сутність та роль провідних аспектів діяльності викладачів закладів вищої освіти (навчальний, виховний, управлінський, організаторський, методичний, науковий, інноваційний тощо). Виокремлено та висвітлено особливості науково-педагогічних аспектів»та сучасні вимоги до них в умовах ЗВО (безпосередня участь учасників навчального процесу в науково-дослідній діяльності; взаємозв'язок наукового й навчального процесів у ЗВО; об'єднання галузевих і педагогічних знань сучасного науково-педагогічного працівника ЗВО; установалення зв'язку науково-дослідної діяльності з навчально-виховним процесом; узгодження наукової роботи ЗВО з науковим відділом, для координації науково-організаційної складової діяльності, установалення міжнародних зв'язків, забезпечення підвищення кваліфікації викладачів та організації сумісної науково-дослідної роботи педагогів і студентів, надання консультативної допомоги щодо науково-дослідної роботи; найкраще співвідношення наукової й освітньої роботи педагогів; організування наукових, науково-практичних конференцій, науково-методичних семінарів, науково-дослідних видів робіт студентів, аспірантів тощо; підготовка висококваліфікованих науково-педагогічних працівників, збільшення наукової кваліфікації професорсько-викладацьких кадрів; зв'язок наукової та навчальної роботи викладачів і учасників навчального процесу;»практичне спрямування наукової діяльності працівників ЗВО для потреб виробництва, бізнесу тощо. Доведено необхідність послідовного використання диференційовано-інтегративного підходу підготовки викладачів вищої школи. Надано конкретні приклади діяльності викладачів у галузі цивільного захисту та комп'ютерних технологій. Визначено перспективні напрями дослідження проблеми підготовки викладачів вищої школи з урахуванням специфіки профілю вищого навчального закладу.

Ключові слова: підготовка викладачів, заклад вищої освіти, диференційовано-інтегративний підхід, сучасні вимоги, освітній процес, студент, науково-педагогічні працівники.

*© Козяр М. М., Козловський Ю. М.